

ČITATELJI! Prosimo, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebujete list Vaše sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 168. — Štev. 168.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 25, 1942 — TOREK, 25. AVGUSTA, 1942

VOLUME L. — LETNIK L.

ZA NEKAJ VEČ KOT
na dan dobivate ...
2c "GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(izveniši sobot, nedelj in praznikov)
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

NEMCI NAPREDOVALI 50 MILJ

NEMŠKE PREDNJE ČETE SO DOSPELE DO VRAT PETROLEJSKEGA POLJA OKOLI GROZNEGA, KO SO OB ŽELEZNIŠKI PROGI NAPREDOVALI 50 MILJ DO PROHLADNAJE; NA SEVERU PA SO PO SILOVITIH NAPADIH PREKORACILI DON IN SO PRODRILI DALEČ V OBRAMBNI OBROČ OKOLI STALINGRADA

Rusko vrhovno poveljstvo je včeraj naznanilo, da so se Rusi na Kavkazu zopet umaknili in da se rdeča armada bori pri Prohladnaji proti tankom in motorizirani infanteriji. Prohladnaja je železniško križišče in se nahaja 50 milj od Pjatigorskja proti jugovzhodu ter 85 milj severozapadno od Groznega, ki leži sredi petrolejskega polja.

Pri Krasnodaru, kjer Nemci prodirajo proti Novorossku na Črnem morju, so Rusi izgubili dva kraja.

Nemški oddelki, ki so prekoracili Don, sedaj prodirajo proti Moskva-Stalingrad železnici. Rusko vojno poročilo pravi, da so v teku vroči boji na vzhodnem bregu Dona. V bojih za nek utrjen kraj so Rusi uničili 8 nemških tankov ter ubili najmanj 400 vojakov. V okoli Klakaja, ki se nahaja na zapadni strani Dona, so Rusi pogladi Nemce z nekega utrjenega kraja.

Jugozapadno od Stalingrada, v okoli Kotelnikova, se Rusi bore proti močnim oklopnim in infanterijskim divizijam, toda so morali nekaj zemlje prepustiti sovražniku. Nek ruski oddelki je na tem kraju uničil 11 tankov, 8 protitankovnih topov in pobil 300 vojakov.

Pri Voronežu si Nemci na vse kriplice prizadevajo, da bi si zopet osvojili izgubljeno ozemlje in so bile poslani v boj madžarske rezerve.

Ob koncu dneva so vojaki tako zelo izmučeni, da jih morajo nadomestiti rezerve; in to velja tako za Ruse kot za Nemce.

Zemlja je trda in trava posušena. Zato na vsaki strani travo zažigajo, da se razlete sovražne mine in si s tem napravijo pot za napad. Tega načina napadov se posebno poslužujejo Nemci pri Stalingradu.

V Londonu cenijo nemško armado pred Stalingradom na 500.000 do 1.000.000 mož. Nemci imajo zelo velike izgube in izid bitke za Stalingrad bo odločilo število rezerv, koliko jih imajo Nemci na razpolago.

Neutrlni vojaški opazovalci sklepajo iz taktike, ki se je pri Stalingradu poslužuje nemški poveljnik feldmaršal Fedor von Bock, da bo skušal Stalingrad z obeh strani obiti, mesto da bi ga skušal zavzeti s frontalnim napadom, kar bi bilo zelo drago. Moskva-Stalingrad železnico že obstrnjuje nemška artilerija in je vsled tega neporabna.

Napad na železnico Beograd — Zagreb

Jugoslovanski krogi v Londonu poročajo, da je nov naval sabotaže preplaval Jugoslavijo in dosegel svoje vrhunce v soboto, ko je bil vržen iz tira ekspresni vlak Zagreb-Beograd. 21 oseb je bilo mrtvih, 22 pa ranjenih. — JIC.

Ruske morale ni mogoče streti

Overseas News Agency poroča preko Berna, da je zavladalo med nacijskimi uradniki in vojaškimi krogi, ki imajo opravka z ruskimi vojnimi ujetniki mnenje, da ruske morale ne bo nihče strl in da notranje revolucije v Rusiji ne bo.

To poročilo je prinesel švicarski list "Der Demokrat", ki pripominja, da je tozadevno izjavo podal nemški uradnik katerega uradne dolžnosti čisto privede v stik z ruskimi vojnimi ujetniki. Potrjujejo pa to mnenje hote in ne hote tudi drugi vojaški in civilni uradniki.

Poročevalec lista je kvotiral uradnika, ki je dejal, da devetdeset odstotkov ruskih vojnih ujetnikov želi priti nazaj v Rusijo pod sedanji sistem in vsi žnelijo in želijo, da bi Stalin še dolgo živel. Celotno starejši Rusi, ki so poznali carski režim, goje veliko spoštovanje do Stalina.

"Stvari, ki so jih videli v Rusiji, so napravile značilen vtis tudi na nemške vojake," je rekel poročevalec nemški uradnik.

"Mnogi naši vojaki, ki pridejo domov na dopust, imajo 'ruski kompleks', je izjavil dalje uradnik. "ker so videli toliko institucij, stanovanjskih hiš za ljudstvo v splošnem, razmah kulture, itd."

"Noben Rus," je dejal Nemec, "noče videti povrnitve carskega režima."

List je na poročilo napisal uredniški članek v katerem vprašuje: "Kakšno osvoboditev hoče Hitler prinesiti Rusom?"

NEMCI IZGUBILI 223 LADIJ

Kot trdi poročilo iz Londona, je bilo do meseca julija letos potopljenih 223 nemških ladij. V tem številu so vključene tudi vojne ladje in razne tovorne in transportne ladje, ki so bile bodisi potopljene ali zajete po angleški mornarici.

Od začetka vojne so Angličje potopili Nemcem 123 vojnih ladij in šest milijonov ton pa znaša skupna izguba nemške mornarice v tej vojni. Mornariške oblasti so poudarile, da 6000 tonski prevoznik parnik prepelje naenkrat za deset dolgih vlakov materiala, ali čet, kar pomeni, da če bi se moglo Nemce prisiliti potom izgub na morju, da bi se posluževali železnice, tedaj bi bila to velika pridobitev za zaveznike, kajti Nemčiji primanjkuje železniških prog in vlakov za zadosten vojni promet po kopnem.

Napadi na nemške ladje se vršijo predvsem v vodah Severnega morja in v Angleškem kanalu in angleška zračna sila sodeluje z mornarico pri potapljanju in zajetju nacijskih ladij.

Statistično poročilo o nemških izgubah, je podala angleška admiraliteta.

THOMAS E. DEWEY REPUBLIKANSKI KANDIDAT

Včeraj je republikanska konvencija za državo New York v Saratoga Springs, N. Y., imenovala Thomasa E. Deweya za svojega kandidata za gubernerja države New York.

Konvencija se je pričela dopoldne in govorniki so ostro napadli demokratski New Deal, ker ne vodi vojne na pravi način in je tudi kriv, da v New Yorku vlada brezdelnost.

Državni senator Joe R. R. Hanley je rekel, da je samo Washington kriv, da newyorške tovarne niso dobile vojnih kontraktov.

Dewey je prišel na konvencijo popoldne.

Konvencija je soglasno sprejela Deweyovo nominacijo za gubernerskega kandidata republikanske stranke. V svojem sprejemnem govoru je Dewey najvišjemu armadnemu poveljniku obljubil v svojem imenu in v imenu stranke popolno lojalnost, toda pridržal si je pravico, da bo kritiziral, da obdrži demokracijo na domači fronti.

JAPONCI VEŽBAJO INDIJCE ZA NAPAD

Sirdar J. J. Singh, predsednik Indijske lige v Ameriki in bivši član Vseindijskega kongresa, je rekel v Washingtonu te dni, da Japonska sedaj vežba čete sestavljene iz domačinov podjarmljenih otočij, ter da bo s temi četami udarila na Indijo še to jesen in sicer najbrž takoj po 15. septembru, ko bo konec deževne sezone.

Singh je trdil, da bi morale Zdr. države posredovati in pridobiti Anglijo, da bi pristala na Gandhijeve zahteve. Pripočel je tudi, naj bi se sestavil indijski kabinet, v katerem bi bili sami Indijci, vodstvo obrambe Indije pa naj bi bilo poverjeno Vojnemu svetu, katerega bi tvorili, general, sir Archibald P. Wevell, poveljnik angleške armade v Indiji; generalni poročnik Joseph W. Stilwell, ameriški poveljnik v azijskem vojnem teatru in en kitajski general, katerega naj bi menoval generalissimo Chiang Kai-shek.

Japonci, je rekel Singh, so zbrali eno divizijo izmed Indijcev, ki so jih zajeli v Malaji in Burmi, za napad na Indijo pa imajo izvežbani tudi 2 diviziji burmeskih in tajskih čet, ki so zdaj pod njih vlado.

Invazija Indije po Japoncih je skoro gotova stvar, meni Singh, ki pravi, da bodo izgreli in nemiri, ki jih izziva ne-rešeno vprašanje indijske neodvisnosti od strani Britanije,

Srditi boji se nadaljujejo v odseku Borovnica, Škofja Loka, Grosuplje, Krim

Italijanske čete obstrnjuje partizanske postojanke na Dolenjskem. — Vojaški vlak iztirjen na poti v Kočevje. — Najeti laški gangsterji morijo in požigajo v krajih, kjer ni nobene partizanske akcije. — Bela Krajina je hudo prizadeta. — Mačkovec in Travnica sta bila zažgana. — Sodražica je bila popolnoma porušena.

STROGE LASKE ODREDBE PROTI SVOBODNEMU GIBANJU PREBIVALCEV PROVINCE LJUBLJANA. — 1.500 MRTVIH PRI POŽIG U SODRAŽICI

Poroča Jugosl. Information Center

Radio postaja "Svobodna Jugoslavija" je oddala sledečo poročilo vrhovne komande četniške in prostovoljske vojske z dne 13. avgusta o bojih v Sloveniji. Poročilo je prišlo potom ICN preko Moskve dne 15. avgusta.

Delovanje zasedbenih čet v Sloveniji, ki so pretrpele v razdobju od 15. julija do 10. avgusta zelo težke izgube, se je v zadnjih dneh zelo umirilo. Laško napredovanje je ustavljeno skoro v vseh odsekih. Ponekod so naši bataljoni celo začeli z uspešnimi protinapadi.

Najbolj srditi boji so divjali zadnje dni v odseku Borovnica-Škofja Loka, Grosuplje-Krim. Tu so osvetojevali neprestano s topovi obstrljevali naše postojanke in sicer z ognjem iz 16 baterij, dočim so na okrožja Blok osredotočili o-genj iz 8 baterij in enega bataljona strojnice.

Najtežje izgube so imeli fašisti v nekem odseku, kjer so ujetniki sami pripovedovali, da je padlo v enem dnevu 320 vojakov in oficirjev.

Guerilci krimskega oddelka so v začetku avgusta poskusili nekaj posebno smelih podvetij, katera so srečno in uspešno izvedli. Dne 3. avgusta so guerilci te skupine vrgli iz tira vlak, ki je vozil laške čete proti Kočevju. Promet na tej progi je bil pretrgan celih 24 ur.

Fašistični zločinci nadaljujejo svoja grozodejstva ne samo v krajih, kjer se vrše boji, temveč tudi povsod po Sloveniji, tudi po vaseh, kjer so do zdaj kmetje nemoteno opravljali svoj mirroljubni posel.

V vaseh Osredke in Centa, kjer ni bilo nobenih spopadov, so fašisti pomorili vse moško prebivalstvo. Duceate drugih vasi je zadela ista usoda. Fašistovski barbari so popolnoma do temeljev porušili Sodražico in zažgali in uničili vse kraje v južnih predmestjih Ljubljane na črto Grosuplje-Želimlje — Bregovica — Borovnica. Vasi Mačkovec in Travnica Gora so zgorjele.

Neprestano bombardiranje in požiganje vasi in sel se nadaljuje v mnogih krajih Slovenije, najbolj pa v Beli Krajini.

V Ljubljanski provinci streljajo ponoči brez poziva

Ljubljana, 15. marca, 1942. — Visoki komisar za Ljubljansko provinco odreja:

Vse osebe v starosti nad štiri

v pomoč japonskim četam, namesto, da bi vsa Indija stala na strani zaveznikov, kateri bi si to veliko oporo lahko pridobili s tem, da bi pritiskali na Anglijo, naj prizna Indiji neodvisnost.

WINSTON CHURCHILL SE JE VRNIL V ANGLIJO

Sinoči je bilo v Londonu oznanjeno, da se je ministrski predsednik Winston Churchill s svojega zgodovinskega potovanja vrnil v London.

Poročilo o njegovih razgovorih s Stalinom je bilo objavljeno prejšnji ponedeljek, ko je Churchill odpotoval iz Rusije. Po kateri poti je prišel zopet v London, ni bilo sporočeno.

Sinoči je bilo o tem v Londonu

rinajst let morajo imeti za odhod z ozemlje občine Ljubljana, kolikor ga zajema po vojaškem oblastu postavljena kontrolna črta, ali pa za prihod v to ozemlje redno prepustnice smejo prahajati edinele preko nadzornih postaj ob cestah in železniških progah, ki vodijo proti Brezovici, Dravljam, St. Vidu, Klečam, Jezici, Tomačevu, Hrastju, Zalogu, Dobrunjam, Škofljici in Studencu-Igu.

Proti osebam, ki bi skušali vstopiti na poprej omenjeno ozemlje ali ga zapustiti na drugih krajih mimo naštetih, se uporabi orožje, in sicer po dnevi po enem sam pozivu, ponoči, to je od 20. do 6. ure, pa brez poziva.

Prepustnica se izda na pismeno in obrazloženo prošnjo, ki se mora, izvzema v primerih dokazane nujnosti, vložiti vsaj pet dni pri naslednjih uradih ali poveljstvih:

a) v občini Ljubljana pri okolišnih policijskih stražnicah, b) v ostalih krajih pokrajine pri uradih javne varnosti ali pri najbližjem postajnem postojništvu kr. karabinjerjev. Kdor nima stalnega bivališča v mestu Ljubljana znotraj kontrolne črte, pa bi ga zalotili

nu izdano samo kratko poročilo, ki pravi:

"Ministrski predsednik se je vrnil domov po zraku nočjo ob 8.40 zvečer (ob 3.40 popoldne po newyorškem času)."

W. Averell Harriman, ki je bil vdeležen pri posvetovanjih v Moskvi kot zastopnik predsednika Roosevelta, se je vrnil s Churchillom.

Kdor koli se zaloti pri prehodu na drugih krajih razen določenih v členu 1., se takoj zapre in kaznuje, če dejanje ni huje kaznivo z zaporom do šestih mesecev ali v denarju do 5000 lir.

Kdor koli se zaloti pri prehodu na drugih krajih razen določenih v členu 1., se takoj zapre in kaznuje, če dejanje ni huje kaznivo z zaporom do šestih mesecev ali v denarju do 5000 lir.

Za sojenje takega kaznivga dejanja je pristojno vojno sodišče.

Slovenske knjige pobirajo

Ljubljana, 19. marca. — Oporočilo novomeškega Dopolavora: "Predsedstvo občinskega Dopolavora v Novem mestu poziva vse tiste osebe, ki še imajo knjige, ki so bile last bivše Sokolske knjižnice v Novem mestu, da jih izročijo do 31. t. m. na sedežu bojevniskega fašizma v občinski hiši. Vsi, ki v predpisanim roku ne bi izročili knjig, bodo izročeni policijski oblasti." — JIC.

GROZODEJSTVA V SODRAŽICI

Iz Londona poročajo, da po Reuterjevih vesteh iz Moskve, so Italijani pri požigu Sodražice v Sloveniji pobili 1.500 ljudi. Vse prebivalstvo tega mesta je bilo ali pomorjeno, ali pa je poginilo v plamenih.

Laške vojne oblasti so dale požgati vse slovenske vasi na stari meji, v odseku med Ljubljano in Grosupljem.

NACIJSKI LETALCI IŠČEJO POSTOJANKO "BELIH ORLOV"

Poročilo iz Londona prinaša vest, da nacijski letalci zadnje čase noč in dan krožijo nad srbskimi in bosanskimi pogorji in planinami, ker bi radi odkrili skrivna letališča iz katerih vodijo uspešne napade na osišene postojanke in garnizije takomenovani "Beli orli", ki so zadnje dni z dobrim uspehom bombardirali osišeno garnizijo v Banjaluki. ter prizadejali škodo mnogim nemškim postojankom v Jugoslaviji.

Jugoslovanski predstavnik v Londonu je rekel poročevalcem, da imajo jugoslovanski letalci pač svoj Shangri-la, iz katerega vodijo svoje napade na sovražnika na prav tako tajni način, ko so to storili ameriški letalci, ki so šli z bombniki nad Tokio.

"Beli orli" napadajo največ posamezno ali k večjemu v dveh, le nad Banjaluko jih je prišlo 15 naenkrat.

Posamezni napadi se navadno vršijo baš, ko se prične mrčiti, kar omogoči letalcem, da se po napadu neopažen odalji v večerno obzorje za pogorskimi vrhovi. Naciji tem spretnim letalcem kar ne morejo na noben način priti do živega.

Jugoslovanski ujetniki pobegnili iz nacijskega taborišča

Overseas News Agency je prejela iz Stockholma vest, da je pešica jugoslovanskih četnikov, ki je bila zajeta po Nemcih in poslana na delo v severni del Norveške, kjer gradijo utrbe, pobegnila iz taborišča in po 14-dnevem tavanju po gorskem terenu srečno dospela na Švedsko.

Ko so švedske straže naletele na pobege vojne ujetnike, so bili tako izprani, da so bili komaj še živi. Povedali so kako naciji ravnaajo z ujetniki v delavskih taboriščih. Hrano so dobili samo enkrat na dan in sicer pol funta kruha in krompirjevo juho.

Pobegli četniki so izrazili globoko zahvalo norveškim patrijotom, ki so se takorekoč sami žrtvovali, da so jim pomogli doseči švedsko mejo.

Dohod teh ubežnikov je prvo znamenje, da nacija deportira ujetnike iz Sibije na Norveško za delo pri utrbeh, ter obenem znači, da vlada v Nemčiji veliko nomanjkanje moške delovne sile.

VSI ne moremo iti na bojišče se vojskovati proti sovražniku osebne svobode; — VSAK pa lahko pomaga pobiti sovražnika, ako kupuje WAR BONDE in ZNAMKE redno.

HUNI, HUNI...

et New York, N. Y.

Odgovori
na vsako
vprašanje
o vrtu

TRIJE RODOVI

Dogodki iz nekdanjih dni. — Spisal: ENGELBERT GANGL

75

Bil je kakor krt v mračnih zatohlih podzemskih hodnikih. Udarec njegove rovnice so odmevali od dolgih sten, vročina je pritiskala, da je delal nag do pasu. Znoj ga je oblival, kakor da bi ga obdajala anlačna kopelj. Ni se ozrl kvišku. Tam je visel nizko nad njim kameniti strop, podprt z lesenimi stebriči. Stali so skrivljeni, zlomljeni v sredi. Velikanska je bila peza, ki je slonela na njih. Če odnehajo šibki podstavki in če zagrniti kameniti sklad — kdo bo vedel, kje je pokopan? Kakor se je zgodilo onim, katerih ostanke iščejo zdaj pod kamenjem, tako se lahko zgodi tudi njemu. Delal je pod zemljo v večnem strahu in trepetu. Odbijal je kamenje, da si z glasnim naglim kljuvanjem razpodi žalostne misli. Daleč tam v sosednjem rovu so razstreljevali kamenje. Zabučalo je po rudniku, kakor da prihaja silovit vihar, kakor da se ruši kameniti strop. Zazeblo je Franceta, obšla ga je groza pred smrtjo. Spel je roke kvišku, da prestreže podirajoče se sklade, da ga ne zasujejo in ne umore. Bil je le strel, ki je odmeval v podzemlju. Smrti ni bilo.

Ali bi ne bilo bolje, da pride? Trajalo bi samo trenutek, hipna bolečina — in potem bi bilo vseeno konec. Morda bi ga privlekli na dan, na svetlo sonce, a kdo bi ga spoznal? Vse bi bil spačen, vse kosti bi bile zdrobljene, a končano bi bilo vendarle.

In kadar je dokončal delo in prišel iz jame, so ga skelele oči. Ni mogel gledati sonca, navadil se je teme.

Ali naj piše sestri, kako mu je, kako se je vse izpremenilo? Ali naj ji pove, da ne velja tukaj France Ribič nič, da je tako malo in tako nič on kakor so vsi drugi? Čemu naj piše? Dejala bi, da se mu godi prav, ker je ravnal tako ne-spametno, kvečjemu da bi ga pomilovala. Zdaj si morda misli, da je bogat in da je njegovo delo lahko in prijetno, in ga blagruje. Nič ne bo pisal! Nihče naj ne ve, kako mu je.

France se je vdal v položaj. Delal je brez ugovora, brez razmišljanja. Redno je prihajal na delo, opravil posel, šel počivat. Mišice so se mu utrdele. Debeli žulji so prekrili dlani. Upognil se mu je hrbet, lasje so mu začeli siveti. Ugasnilo je upanje. Živi stroj je delal brez misli, brez želja.

V blaznici je Pavel Plešec pozabil na zunanji svet. Ustvaril si je tu svoje novo kraljestvo. Napravil si je papirnato krono in jo nosil na glavi. Ker je bil miren blaznik, je smel svobodno hoditi po obširnem vrtu. Na tleh je pobral deščice, jo privezal na vrstico in imel je zopet kitaro. Vse druge pesmi je pozabil; znal je samo eno:

Ubog popetnik hodi križemsvet,
srce ga sili, da za srečo roma;
Človeška srca krije mraz in led
in romar brez miru je in brez doma.

Tudi Lenka je dobil v blaznici. Toliko časa je iskal svoj zaklad, šele po dolgi, naporni hoji je došel do njega. Lenka mu je bila uboga blazna žena. Hodila je po vrtu s povešenimi rokami in s povešeno glavo. Razpleteni lasje so ji viseli po hrbtu. Nikoli ni izpregovorila besedice. Na vsako vprašanje je prikimala z glavo.

Ko jo je Pavel srečal prikrvat, jo je ustavil in jo vprašal: "Kaj ne, da si ti Lenka?"

Blazna žena je prikimala.

"Potem pa prav! Dolgo sem te iskal, zdaj si vendar moja! Kaj ne, da si moja?" je zopet vprašal Pavel.

Blazna žena je zopet prikimala.

"Saj me še poznáš? Kaj ne, da me poznáš?"

Žena je prikimala.

"Kaj ne? Pa povej, kdo sem?"

Žena je zopet prikimala.

"No, jaz sem kralj Pavel, rimski cesar Neron!"

Blazna žena je prikimala.

"Saj vidiš krono na moji glavi. Ali ne?"

In zopet je žena prikimala.

"In zdaj pojdi z menoj!" je velel Pavel in stopal po vrtnih potih.

Njegova Lenka je šla za njim s povešenimi rokami in s povešeno glavo. Prej je bila vesela in srečna mati. Imela je dvoje ljubkih, cvetočih otročičev, a v enem tednu ju je po-brala davica. Takrat se ji je od bolesti omračil duh, in od tedaj prebiva v blaznici.

Pavel je vzel deščico v roke in je začel po nji prebirati s prsti. Glas mu je popolnoma ohripel:

Nezvan nevažben, vedno sam s seboj,
nemirne misli le so mu družice,
nikjer nikogar, da bi del mu: Stoj!
Da bi izprala bol — več ni solzice.

Žena je stopala za njim in je prikimavala z glavo.

Pavel je stopal s počasnimi, ponosnimi koraki tja na skrajni konec vrta. Tamkaj je znosil na kup nekoliko suhljadi, tresak, kamenja in trave, da je bil kup oddalec podoben gomili.

"Vidiš, Lenka, to so moji kraljevi grobovi."

Žena je prikimala.

"Tu počiva moja Manica, in moja mati. Saj si ju poznala. Ali ne?"

Zopet je žena prikimala.

"Ali kaj mi hoče to! Samo da imam tebe, Lenka!"

Utrgal je šop trave in jo položil na gomilo.

"Bodi vama v spomin!" je dejal in odšel po vrtu nazaj.

Drugi blazniki so ga rečevali in so se spoštljivo umikali s pota: "Cesar Neron prihaja! Kralj Pavel!"

In Pavel je stopal med njimi, s papirnato krono na glavi in z deščico v rokah. Ponosno je dvigal glavo, gledal je s polzaprtimi očmi. Zdaj se je priklonil na desno, zdaj na levo stran. Milostno je pozdravljaval vdane podložnike. Ko je prišel mimo njih, so se zrinjali za njim v dolg izpred; moški in ženske, stari in mladi so stopali za njim, za kraljem in cesarjem, in Lenka je šla prva za njim, s povešenimi rokami, s povešeno glavo molčeča kakor grob.

Staro železo najbolj potrebno

Izmed mnogih besed ki jih je vojna prinesla v splošno rabo in ki imajo velik pomen, je beseda "scrap", s katero označujemo odpadke ali smeti te ali one snovi, kakor tudi obnošene ali obrabljene predmete, napravljene iz snovi. Karkoli je napravljeno iz železa, pa ni več za rabo je "scrap iron," staro jeklo je "scrap steel."

Važnost teh odpadkov je očitna iz sledečega primera: Polovica vsakega tanka, ki se vali iz ameriške tovarne, je napravljena iz starega železa ali jekla, polovica vsake ladje, ki se spusti na morje, je tudi napravljena iz starega železa ali jekla, in polovica vsake bombe in projektila je tudi "scrap." Zato najbolj potrebna snov v današnjem vojnem naporu je "scrap" — odpadki jekla in železa.

Večinoma se ljudje zavedajo velike potrebe starega jekla in železa, saj je toliko agitacije za nabiranje teh odpadkov, ne mnogi ljudje znajo pa, zakaj je "scrap" zares potreben. Mnogi ljudje bi mislili, da vse, kar se izdeluje iz odpadkov, mora biti manj vredno, in se čudijo, zakaj se dobro jeklo ne izdeluje direktno iz železne rude.

Odgovor nato je, da je sicer popolnoma mogoče napravljati dobro jeklo iz same železne rude, da imamo pa vsaj tri dobre razloge, zakaj jeklo, napravljeno iz "scrapa" ali iz kombinacije "scrapa" in litega železa (pig iron) je bolj praktično.

En razlog je ta, da staro železo in jeklo ne izgublja ničesar na kvaliteti, ako se predeluje. Se lahko topi, hladi in spravlja v nove oblike in produkt je ravno tako dober, kot vsako navadno jeklo. Dejanski mnogo jeklenih predmetov, ki smo jih za časa miru kupovali, je bilo napravljeno iz odpadkov, ki so bili poprej bogve koliko let v rabi, predno so zopet prišli v rabo v drugi obliki. Stare oblike so bile obrabljene, ali jeklo, iz katerega so bile izdelane, je bilo ravno tako dobro.

Drug razlog za rabo odpadkov je ekonomija: manj časa, manj denarja, manj prevažanja manj dela. Železo treha izkopavati in treba raznih procesov predno železna ruda postane lito železo (pig iron). Predno se lito železo spremeni v jeklo, treba odpraviti, kar je preveč ogljika v litem železu, in odstraniti žveplo, osfor in druge nečiste snovi. To je dolg proces. V slučaju odpadkov jekla to pa je bilo vse storjeno že poprej. Radi tega "scrap" stane manj za tono kakor lito železo.

Tretji razlog je ta, da imamo zadosti odprtih peči ki izdelujejo jeklo iz kombinacije odpadkov in litega železa nimamo pa zadosti plavžev za predelovanje potrebnih količin litega železa iz surove železne rude. Vzrok je ta, da smo v

tej deželi vedno imeli na razpolago starega jekla v izobilju in so se jeklarne vedno zanašale na to zalogo za izdelovanje jekla. Ob današnjih vojnih potrebah pa nimamo toliko plavžev, da bi izdelovali toliko litega železa, kolikor ga potrebujemo, ako bi bilo isto edini vir za izdelovanje jekla.

Na drugi strani ni mogoče napravljati toliko jekla, kolikor ga sedaj potrebujemo, iz samih odpadkov, dasi se nekatere vrste jekla visoke kvalitete še vedno napravljajo iz samih odpadkov v električnih pečeh. To pa je razmeroma le majhen del potrebnega jekla.

Glavni razlog odpadkov pa je ekonomičen. Vsaka tona železnih ali jeklenih odpadkov, ki se rabi, pomenja, da si prihranjamo štiri tone železne rude, premoga, apnenca in drugih sirovin. Industrija kovinskih odpadkov zalaga jeklarne s približno 25 milijoni ton odpadkov na leto. Drugih 25 milijonov ton odpadkov prihaja iz samih jeklarne iz dejanskih odpadkov.

Mnogo ljudi ima le meglen pojem o razliki med jeklom in železom. Metalurgist nam pove, da lito železo ima v sebi veliko ogljika — 2 do 3 in pol odstotkov — kar napravlja kovino mehko, krhko, da se zlahka lomi. Treba torej stopiti to lito železo in odstraniti večji del ogljika. Potem se železo prelevi v jeklo.

USPEHI JUGOSLOV. GUERILCEV.

(JIO.) — Radio "Svobodna Jugoslavija" je oddalo sledečo poročilo vrhovnega poveljstva guverileške vojske z dne 15. avg. Guverileške skupine na otoku Braču so izvršile v teku meseca julija in v prvi polovici avgusta večje število uspešnih podjetij. V bojih in spopadih z lastnimi oddelki, so guverileci uplenili precejšnjo količino orožja, streliva in druge vojaške opreme.

V Prostiru na Braču so guverileci zasedli tvornico sardin, ki je proizvajala za italijanske vojne potrebe. V tvornici so našli med drugim zalogo 8.000 litrov olivnega olja in 60 sodov osoljenih rib, kar so vse razdelili stradojočemu prebivalstvu.

Nedavno so guverileci pridrveli iz notranjosti otoka v pristanišče in zasedli več ladij. Med potniki na eni od teh ladij so našli na načelnika vstaške policije, znanega krvnika Jakeliča in na voditelja vstaške mladinske organizacije, Dinka Perojko. Guverileci so postavili oboje ujetnika pred preki sod in jih zaradi zločinov proti hrvaškemu in srbskemu prebivalstvu obsodili na smrt.

IV mesecu juliju so Italijani poslali tudi na Brač kazensko ekspedicijo 2.000 vojakov in oficirjev. A zopet niso imeli uspeha. Guverileški oddelki na polotoku se zdaj drže že več kot eno leto in se upirajo z največjim požrtvovanjem.

Oddelki prve skupine slovenskih guverilec so po izredno divjih bojih proti močnim nemškimi oddelkom uspešno zasedli mesto Kamnik.

V Livnem je bilo 120 vstaških zločincev postavljenih pred goriški preki sod zaradi nezakanih zločinov proti prebivalstvu mesta in drugih krajev v tem ozemlju. Obtoženci so priznali, da so z bajoneti klali nedolžne žene, otroke in stare. Edini izgovor, s katerim so se te zverine skušale opravičevati je bil, da imajo na vesti komaj pet ali šest oseb, dočim so baje nekateri drugi vstaši poklali več kot sto oseb.

Vojno sodišče jih je obsodilo na smrt. Vsi sloji prebivalstva so sprejeli to obsodbo z velikim zadovoljenjem.

NOVA IZDAJA

Dobri Atlas je nujno potreben

... in ravno v

HAMMONDOVEM NOvem

Svetovnem Atlasu

NAJDETE ZEMLJEVIDE, KI SO TAKO POTREBNI, DA MORETE SLEDITI DANAŠNJIM POROČILOM

Zbirka nanovo in lepo tiskanih zemljevidov v 7 barvah, kaže svet, kakoršen je danes in vam pomaga razumeti zgodovinsko važno delovanje diktatorskih in demokratskih vlad.

NEKAJ POSEBNIH VAZNOSTI

Sestav sveta—abecedni seznam dežel, provinc—navaja površino, prebivalstvo, glavna mesta in kraj na zemljevidu.

Seznam mest in trgov—navaja ime kraja, okraj, in državo, prebivalstvo in kraj na zemljevidu.

Zastave vodilnih držav—v polnih barvah, vsega skupaj 56; cela vrsta narodnih barv.

ILUSTRACIJE—45 skrbno izbranih resničnih fotografij iz vseh krajev sveta.

NOVO LJUDSKO ŠTETJE—Uradne številke glavnih mest in trgov v Združenih državah in kaže primerjavo s starim štetjem.

Svet pripada ljudem, katerih radovednost nima obzora

Ta atlas, ki sam sebe popravlja, ima namen rešiti marsikatera napačna ali vprašanja. Ki nastanejo v raznih razgovorih. Strani so skladne svetovnega znanja in podajajo razsežnost zemlje, prvine sončnega sistema, pokrajine in globoko oceano in jezer, dolgotrajnih rek in prekopov, površino poglavitnih otokov in visokost svetovnih gor. Tu so odgovori na mnoga današnja vprašanja.

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company
216 WEST 18th STREET
NEW YORK, N. Y.

TUDI PSI BODO VPOKLICANI

Mrs. Marvin Preston, okrajna predsednica društva za preprečevanje krutosti proti živalim, je dejala, da je od 50.000 psov v Westchester County 5.000 sposobnih za vojno službovanje. Lastnikom psov je priporočila, naj izročijo pse, ki so za tako službo sposobni, ameriški armadi.

Vsi psi, ki so zdravi, ter vsaj 18 in visoki in v starosti od enega do pet let, so sposobni za armadno izveščanje. Mrs. Preston je tudi rekla, da društvo pomaga armadi pri dohajanju psov za vojno prizadevanje, zato naj se vsak obrne do omenjenega društva, ako hoče armadi podariti svojega zvestega tvariša — psa.

Japonska in Nemčiji imata v vojaški službi vsaka po 100.000 psov in Rusija jih ima 50.000. Amerika pa bi jih morala zdesirati vsaj 125.000. Psi, — je dejala Mrs. Preston — so armadi neprecenljive vrednosti, ker zavohajo sovražnika mnogo prej, kot ga morejo opaziti vojaške straže. Nemaokrat se pripeti, da je junaški pes odkrival in počasi pes odlikovan v počastjen s prav vojaškimi častmi za kako svojo izredno pogumnost, drznost in zvestobo, s katero se izkaže v ognju.

ADVERTISE in
"GLAS NARODA"

S E D A J

40 centov

PO POŠTI

V URADU — 35 CENTOV

48 VELIKIH STRANI

GLASUJTE V "GLAS NARODA"

Molitveniki

v krasni vezavi importirane iz starega kraja...

Slovenski molitveniki:

NEBESA NAŠ DOM — (št. 415)

2 1/2 x 4 1/2 inčev — 384 strani

Cena 75c

KVIŠKU SRCE — (št. 353)

2 1/2 x 3 1/2 inčev — 224 strani

v belem celoidu

Cena 75 centov

KVIŠKU SRCE — št. 415

2 1/2 x 3 1/2 inčev — 224 strani

Cena 75 centov

RAJSKI GLASOVI — (št. 408)

2 1/2 x 4 1/2 inčev — 255 strani

vstrelj Sv. Krišev Pot

Cena \$1.50

RAJSKI GLASOVI — št. 415

2 1/2 x 4 1/2 inčev — 255 strani

vstrelj Sv. Krišev Pot

Cena \$1.50

NEBESA NAŠ DOM — (št. 415)

2 1/2 x 4 1/2 inčev — 384 strani

Cena 75c

SKRBI ZA DUŠO (št. 408)

8 x 4 1/2 inčev — 512 strani

Cena \$1.75

Angleški molitveniki:

(ZA MLADINO)

KEY OF HEAVEN

fino vezano 85

v umje vezano 75

CATHOLIC POCKET MANUAL

v fino umje vezano 1-

Slovenic Publishing Company

216 WEST 18th STREET

NEW YORK, N. Y.